

„ARE EU READY FOR LIFE AND WORK” – UN PROIECT ERASMUS+ ÎN SPRIJINUL INTEGRĂRII PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI ÎN SOCIETATE ȘI PE PIAȚA MUNCII

Profesor psihopedagog Catrina Hîrciagă – Costache
Școala Gimnazială Specială – CRDEII, Cluj-Napoca

Dimensiunea europeană este o sintagmă tot mai des întâlnită în politica educațională actuală, și în documentele și demersurile școlilor, un obiectiv pe care acestea încearcă să îl atingă prin intermediul proiectelor și programelor europene ce le stau la dispoziție.

Dintre acestea, programul Erasmus+ finanțat de Comisia Europeană este, poate, cel mai util cadrelor didactice, elevilor și membrilor comunităților locale și largite, prin posibilitățile multiple pe care le oferă.

Școala Gimnazială Specială – CRDEII din Cluj-Napoca, are deja numeroși ani de experiență la activ în ceea ce privește implementarea proiectelor europene, proiecte Comenius și Erasmus+. Fiind o școală specială, preocupările noastre se înscriu în sfera educației persoanelor cu dizabilități, pentru care dorim o educație de calitate, cu durabilitate îndelungată. Credem că intervenția timpurie în educația copiilor cu CES este o componentă de maximă importanță și de aceea ne axăm preocupările pe pregătirea și formarea elevilor noștri pentru o viață activă și integrare socială.

Partenerii proiectului Erasmus+ acțiunea – cheie KA2 aflat în implementare în școala noastră sunt școli și instituții europene cu experiență în educarea și formarea copiilor cu dizabilități. Denumirea însăși a proiectului – „Are EU ready for life and work” ilustrează, credem noi, sugestiv, atât domeniul de interes al acestuia, cât și atingerea dimensiunii europene la care ne refeream în debutul acestei lucrări.

Ideea de la care a pornit acest proiect este aceea că toți copiii, inclusiv cei cu dizabilități, sunt viitorii cetățeni ai Europei de mâine și toți fără excepție sunt cetățeni valoroși, care pot și trebuie să contribuie la edificarea unei societăți bazate pe valori comune. Încercăm să oferim copiilor noștri șanse cât mai bune de integrare în societate și pe piața muncii, iar pentru ca acest deziderat să devină o realitate, este necesar să contribuim cu toate cunoștințele, experiența și priceperea noastre.

Coordonatorul acestui proiect este „Durham Trinity and Sports College” din Marea Britanie, o școală modernă, care asigură școlarizarea elevilor cu dizabilități dintr-

o arie geografică ce cuprinde nu doar orașul Durham, ci și orășele și localități rurale din zonă.

Alte două țări partenere, Letonia și Estonia, sunt reprezentate de școli speciale, respectiv Școala Specială cu Internat nr. 1 din Riga și Școala Specială din Voru. Ambele școlarizează elevi cu deficiențe mintale și asociate din zonele de proveniență, nu doar din aria urbană.

Partenerul portughez este o asociație de Centre de Zi pentru persoane cu dizabilități, care oferă servicii pentru un număr de peste 300 de clienți. Asociația cuprinde zona de nord a țării, iar centrele sunt axate pe meșteșuguri tipice zonelor în care se află. În cadrul acestor centre, clienții pot să practice activități distractive și/sau recreative, dar și activități profesionale. În fiecare Centru există ateliere (de tâmplărie, croitorie, prelucrare a metalelor, artizanat), iar centrele au acorduri de parteneriat încheiate cu autoritățile locale, care cumpără produsele realizate de clienți, susținând astfel existența și funcționarea acestora.

În discuțiile preliminare cu partenerii am constatat că există, în Curriculum-urile tuturor instituțiilor noastre de proveniență, o carență majoră, anume un program coerent de pregătire a copiilor și tinerilor cu dizabilități pentru integrarea socială și pe piața muncii după absolvire. Deși fiecare școală/instituție cuprinsă în acest proiect oferă elemente de pregătire în această direcție, se simte nevoia unui demers de lungă durată, pe toată perioada de școlarizare, distribuit pe toate palierele educaționale, care să asigure succesul formării copiilor și tinerilor în direcția menționată.

Scopul proiectului nostru este sprijinirea copiilor cu dizabilități pentru integrarea socială și profesională deplină, la vârsta maturității.

Obiectivele pe care ni le-am stabilit sunt:

- Realizarea unui curriculum destinat pregătirii elevilor cu deficiențe mintale pentru profesionalizare și inserția pe piața muncii
- Identificarea și transmiterea către elevi a abilităților necesare pentru obținerea unui loc de muncă
- Creșterea șanselor la angajare și asigurarea abilităților necesare elevilor pentru obținerea unui loc de muncă
- Creșterea gradului de încredere în forțele proprii
- Îmbunătățirea stilului de predare al profesorilor prin colaborarea cu partenerii, diferite instituții, agenții și organizații de voluntari

La nivelul școlii noastre, un obiectiv paralel cu cele ale proiectului va fi urmărit datorită necesității stringente de a-l atinge, și anume colaborarea cu părinții și implicarea lor în educarea copiilor pentru inserția pe piața muncii.

Relevanța obiectivelor proiectului din perspectiva KA2

- Dezvoltarea și consolidarea legăturii dintre educație, formare profesională și ocuparea forței de muncă
- Promovarea bunăstării și incluziunii sociale a copiilor și tinerilor proveniți din medii defavorizate (copii și tineri cu CES)

Încă din etapa de scriere a proiectului, fiecare partener și-a asumat anumite roluri și responsabilități, după cum urmează:

- UK- de date și elaborarea unui curriculum care să conducă elevii spre integrare socială pentru școli, colegii, agenții de ocupare a forței de muncă, pentru categoria de vârstă 14-19 ani
- Portugalia- colectare de date și elaborarea unui curriculum care să permită elevilor accesarea la incluziune socială și profesionalizare
- Estonia-colectare de date și elaborarea unui curriculum pentru deprinderea stilului de viață autonom
- Letonia- colectare de date și elaborarea unui curriculum pentru formarea abilităților de utilizare a mijloacelor ICT
- România-colectare de date și elaborarea unui curriculum destinat învățării unei meserii

Aceste responsabilități asumate au avut la bază, ca și criteriu, experiența fiecărei instituții în parte și domeniul de competență și expertiză pe care și l-a asumat. Datele sunt urmărite pe toată perioada de implementare și vor constitui elementele de bază ale curriculum-ului – produs final.

În elaborarea și implementarea proiectului am luat în calcul și impactul pe care acesta îl va avea, pe categorii de beneficiari.

Impactul asupra elevilor:

- O mai bună înțelegere a abilităților și atitudinilor pe care le implică integrarea în comunitate și pe piața muncii
- O imagine pozitivă asupra ideii de a munci și de a fi integrat în societate
- O mai bună înțelegere a ceea ce înseamnă a trăi independent
- Cunoașterea drepturilor și responsabilităților pe care le au angajații
- Crearea sentimentului de apartenență la comunitate, fie ea locală, națională sau europeană

Impactul asupra instituției:

- Îmbunătățirea imaginii școlii și a colaborării acesteia cu comunitatea
- Îmbunătățirea imaginii copiilor cu CES la nivel local, regional, național și european
- Școala devine un deschizător de drumuri pentru implementarea unui curriculum dedicat pregătirii și accederii la piața muncii a elevilor cu CES

Impactul asupra comunității în sens larg

- Informarea angajatorilor cu privire la potențialul pe care îl reprezintă copiii cu dizabilități
- Angajatorii vor avea la îndemână instrumente necesare pentru a putea lucra cu persoane cu dizabilități
- Afacerile locale vor avea un profil pozitiv din perspectiva echității sociale
- Angajatorii vor putea lua legătura cu școlile profesionale pentru a înțelege mai bine profilul și specificul elevilor pe care acestea îi pregătesc.

La întâlnirea de proiect din 2015, de la Riga, partenerii au pregătit propuneri de format al Curriculum-ului, iar varianta acceptată de către toți partenerii a fost cea elaborată de echipa școlii noastre. Design-ul Curriculum-ului va cuprinde:

Titlul unității de învățare:
Disciplina:
Clasa:
Competențe – cheie
Sumar:
Timp alocat:
Resurse (materiale, tehnologie, etc.):
Standarde:
Obiectivele unității de învățare (concepte și abilități):
Evaluare:
Activități de predare-învățare:

Curriculum-ul va fi adaptat fiecărui sistem de învățământ din țările partenere, cu respectarea specificului acestora. Caracterul transdisciplinar al acestuia este asigurat de faptul că toate cunoștințele și competențele ce se propun a fi achiziționate vor face parte din mai multe discipline de studiu, asigurând astfel o dezvoltare armonioasă și

unitară a personalității copilului. Procesul educativ din școlile speciale este astfel structurat încât asigură și programul de după-amiază al elevilor. Dacă dimineața elevii studiază materii asemănătoare celor din școlile de masă, după amiază, educatorii școlari care preiau clasele implementează diverse terapii, cum sunt: terapia cognitivă, terapia ocupațională, socializarea, formarea autonomiei personale. Cunoștințele, abilitățile și competențele necesare vieții de adult pot fi integrate cu ușurință în aceste terapii, continuându-se astfel munca din activitățile de dimineață.

Concret, dacă la Limba și literatura română, elevul învață să completeze un CV, în programul de după-amiază el poate să ia parte la un joc de rol care are ca temă interviul pentru obținerea unui loc de muncă. Dacă la orele de matematică se învață unitățile de măsură pentru lungimi, după-amiaza poate continua cu aplicarea practică a cunoștințelor, utilizând metrul de tâmplărie pentru măsurarea materialelor lemnoase sau metrul de croitorie pentru măsurarea textilelor, ruleta pentru măsurarea distanțelor.

Pentru a exista coerență și continuitate în aceste demersuri, este necesară o coordonare a activităților, în cadrul unei viziuni complete și complexe. Curriculum-ul pe care îl vom propune la finele celor trei ani de proiect va reprezenta un instrument util de lucru, ce va putea fi propus ca și curriculum la decizia școlii.

Pentru a colecta datele necesare întocmirii acestui produs, am recurs la mai multe tipuri de activități. Astfel, am programat pentru fiecare an activități de evaluare a grupului țintă, pentru evaluarea progresului. Au avut loc activități de predare-învățare, activități practice, de preprofesionalizare, de conștientizare a potențialului propriu, activități destinate creșterii vizibilității persoanelor cu dizabilități în comunitatea locală, strângeri de fonduri. Au fost consultați oameni de afaceri, membri ai comunității locale, care ne-au răspuns la chestionare cuprinzând întrebări importante legate de modul în care ei percep angajarea unei persoane cu dizabilități, așteptările pe care le au de la aceasta, modificările pe care sunt dispuși să le opereze la locul de muncă pentru a asigura condiții optime acestor angajați. Datele colectate au fost interpretate statistic și constituie o bază de plecare pentru stabilirea unui set de cunoștințe, competențe și comportamente dezirabile, pentru a căror învățare și formare este necesar curriculum-ul pe care ni-l propunem.

Produsul final va fi prezentat școlilor speciale din aria județului nostru, dar vom căuta modalitățile cele mai eficiente de a-l promova și la nivel național, deoarece Curriculum-ul național pentru învățământul special nu este actualizat la nivelul așteptărilor societății actuale. Suntem convinși că produsul nostru va fi bine primit de comunitatea școlilor speciale din România, întrucât lipsa demersurilor susținute pe

parcursul ciclurilor de școlarizare are consecințe în plan social și profesional pentru toate persoanele cu dizabilități.

Dorim ca prin acest curriculum să redăm școlii – și mai cu seamă învățământului special – acea dimensiune formativă care este absolut necesară, întrucât copiii cu dizabilități provin din cele mai diverse medii sociale, iar un procent mare de familii ale acestor copii nu au un grad de cultură suficient de ridicat pentru a le asigura o educație de calitate, care să le faciliteze integrarea în societate și accesul pe piața muncii.